

promised concealment of a crime.

It is established that one of the main criteria, which allows delineate Article 198 from the Article 209 of the Criminal Code of Ukraine, is the status of the property obtained by the original crime. The paper determines that under the "obviously illegally obtained property" in the context of Article 198 of the Criminal Code of Ukraine should be understood property obtained directly from the commission of the predicate offense.

As the result of researching the crimes under Articles 198 and 396 of the Criminal Code of Ukraine, it is concluded that these legal provisions are in competition with each other. Previously not promised purchase or distribution of property, obtained by crime, can act as special kind of concealing the crime, when a criminal has special aim to hide his criminal activity.

The paper contains recommendations for improving the criminal law, providing responsibility for the use of the proceeds of crime.

Keywords: *implication in a crime, purchase, storage, distribution, laundering, proceeds of crime, qualification.*

Надійшла до редакції 18.03.2015

Кириченко О. В.

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

Міщанинець О. М.

(ГУМВС України в Дніпропетровській області)

УДК 343.97 : 343.575

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ І ПРЕКУРСОРІВ, ЩО ВЧИНЮЄТЬСЯ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ ТА ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Проаналізовано кількісні та якісні показники незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями на території України, визначено тенденції існування цього явища у державі.

Ключові слова: *незаконний збут, наркотичні засоби, психотропні речовини, аналоги, прекурсори, організована група, злочинна організація.*

Постановка проблеми. Проблема організації ефективної протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями в Україні, закономірно посідає чільне місце у процесі стабілізації криміногенної ситуації в державі. Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в країні, і труднощі, які об'єктивно переживає суспільство, вимагають від правоохоронних органів створення надійної системи протидії

цим злочинам.

Недостатність превентивної діяльності серед населення, особливо молодіжної його частини, призвела до значного поширення зловживання наркотичними засобами. Цей фактор, а також привабливість високої прибутковості від заняття наркобізнесом, у свою чергу, призводить до зростання злочинних пропозицій наркотичних засобів на внутрішньому ринку та створює безпосередню загрозу національній безпеці держави.

Наркобізнес набув ознак організованої злочинної діяльності та є різновидом організованої злочинності. Питома вага наркозлочинів, що були вчинені організованими групами та злочинними організаціями, за період 2002–2013 років та 9 місяців 2014 р., у структурі наркозлочинності складає у середньому 1,2 %. Органами внутрішніх справ (далі – ОВС) на території країни за останній період було виявлено 5418 фактів збуту організованими групами та злочинними організаціями наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів, а фактів збуту прекурсорів – 223. Питома вага таких злочинів, що були вчинені організованими групами та злочинними організаціями, від загальної кількості злочинів, пов'язаних зі збутом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, на сьогодні становить 4,2 %.

Разом з тим статистичні дані щодо зареєстрованих фактів незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями, не відображають реального стану поширення цього явища. У зв'язку з високою латентністю цих злочинів, стан незаконного збуту зазначених заборонених засобів та речовин, що вчинюється організованими групами в Україні, прямо залежить від стану протидії цим злочинам правоохоронними органами.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Кримінологічні аспекти протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів досліджували такі науковці: М.М. Андреев, О.М. Бандурка, В.В. Василевич, І.М. Даньшин, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, Є.М. Карпенко, А.А. Музика, Д.Й. Никифорчук, Ю.Г. Пономаренко, О.М. Стрільців, М.С. Хруппа та ін. Проблеми протидії незаконному обігу (у тому числі й збуту) наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, що вчинюється організованими групами, безпосередньо досліджували Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, М.Г. Вербенський, Л.В. Дорош, Е.В. Расюк, М.О. Сергати́й, В.А. Тимошенко та ін.

Незважаючи на широкий спектр досліджень різних аспектів протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів кримінологічними засобами, питання кримінологічної характеристики незаконного збуту цих заборонених засобів та речовин, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями, на сьогодні є недостатньо вивченими.

Метою цієї статті є аналіз кількісних та якісних показників незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями на те-

риторії України, визначення тенденцій існування цього явища у державі.

Виклад основного матеріалу. Злочинність, у тому числі й наркозлочинність як її різновид, характеризується кількісними (стан, рівень, динаміка) та якісними (структура, характер) показниками.

За даними МВС України та Генеральної прокуратури України, у 2002 році на території країни було вчинено 450661 злочин, з них наркозлочинів – 58085, 2003 – 556351 (57435), 2004 – 520105 (65740), 2005 – 485725 (65017), 2006 – 420900 (64630), 2007 – 401293 (65309), 2008 – 384424 (63666), 2009 – 434678 (57624), 2010 – 500902 (56878), 2011 – 515833 (53206), 2012 – 443665 (47297), 2013 – 563560 (33982), 9 місяців 2014 р. – 439831 (25166).

Питома вага злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, у структурі злочинності склала у 2002 році 12,9 %; 2003 – 10,3; 2004 – 12,6; 2005 – 13,4; 2006 – 15,4; 2007 – 16; 2008 – 16,6; 2009 – 13,3; 2010 – 11,4; 2011 – 10,3; 2012 – 10,6; 2013 – 6; 9 місяців 2014 р. – 5,7 %.

У структурі злочинності, пов'язаної з незаконним обігом наркотиків, переважають такі злочини: незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України) – 55,3 %; незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК України) – 28,9 % (з них збут – більше 95,8 %); організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 КК України) – близько 3,6 % (з них виробництво та виготовлення – понад 27,6 %); використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 306 КК України) – близько 2 %; схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 315 КК України) – 1,2 % (з них неповнолітніх – 24,5 %); викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 КК України) – 0,4 %; викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 КК України) – менше 0,4 %; інші злочини – 10,0 % [1, с. 18].

Загальна кількість зареєстрованих незаконних збутів цих заборонених засобів та речовин у 2002 році склала 13359, 2003 – 17502, 2004 – 17768, 2005 – 17103, 2006 – 17061, 2007 – 16297, 2008 – 16965, 2009 – 16672, 2010 – 15791, 2011 – 14802, 2012 – 14568, 2013 – 4937, 9 місяців 2014 р. – 4392.

Наркобізнес є різновидом організованої злочинної діяльності. Організована злочинна діяльність у сфері незаконного обігу наркотиків являє собою систему протиправних умисних дій, котрі пов'язані з обігом наркотиків, та характеризується корисливим мотивом, ознаками масштабності, високим рі-

внем організації кримінальних формувань, глибокою законспірованою їх організаторів (керівників), надвисокими прибутками [2, с. 107].

М.М. Андрєєв зазначив, що організована злочинність у сфері незаконного обігу наркотиків виділилася в самостійну форму. Організація злочинних формувань, як ефективно діючих кримінальних структур, виявилася набагато більш вигідною, ніж індивідуальний та роз'єднаний злочинний наркопромисел. Організовану злочинність у сфері незаконного обігу наркотиків можна визначити як системну сукупність різних видів наркозлочинів, підготовлюваних і вчинюваних спеціально створеними стійкими, законспірованими й захищеними від викриття формуваннями, що займаються злочинною діяльністю на постійній основі з метою незаконного збагачення й одержання надприбутку [3, с. 8].

Однією з вирішальних складових успіху в запобіганні наркобізнесу має стати глибоке вивчення криміногенної ситуації на цьому важливому й уразливому напрямі протидії організованій злочинності. Всебічне, об'єктивне дослідження усіх складових кримінологічної характеристики наркобізнесу, його причин і сприятливих умов в Україні та особистості наркозлочинців дозволить зосереджувати увагу на цілеспрямованому, плановому вирішенні завдань, що мають на меті передусім руйнування економічного підґрунтя наркобізнесу та його інфраструктури [4, с. 93]. Розробка проблеми протидії діяльності організованих груп у сфері незаконного обігу наркотиків потребує сучасних наукових досліджень в її кримінологічному та кримінально-правовому аспектах [5, с. 182].

На території України у 2010 році було виявлено 89 організованих груп та злочинних організацій, що вчинили наркозлочини, 2011 – 97, 2012 – 63, 2013 – 33, за 9 місяців 2014 року – 26.

Взагалі, кількість зареєстрованих наркозлочинів, що були вчинені організованими групами та злочинними організаціями, у 2002 році склала 553, 2003 – 665, 2004 – 967, 2005 – 1024, 2006 – 789, 2007 – 957, 2008 – 770, 2009 – 949, 2010 – 896, 2011 – 722, 2012 – 600, 2013 – 337, а за 9 місяців 2014 року – 254. Питома вага наркозлочинів, що були вчинені організованими групами та злочинними організаціями за цей період часу, у структурі наркозлочинності складає у середньому близько 1,2 %.

Під час виявлення зазначених злочинів було вилучено у членів організованих груп та злочинних організацій у 2002 році 862,2 кг наркотичних засобів та 159 г психотропних речовин; 2003 – 297,5 та 108; 2004 – 558,4 та 254; 2005 – 1940,1 та 277; 2006 – 472,5 та 506; 2007 – 232 та 2241; 2008 – 558,7 та 2483; 2009 – 860,4 та 322; 2010 – 997,8 та 4872; 2011 – 573,9 та 841; 2012 – 75,9 та 723; 2013 – 40,5 та 17766, а за 9 місяців 2014 року – 5,7 та 551.

ОВС України на території країни у 2002 році було виявлено 451 факт збуту організованими групами та злочинними організаціями наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів, 2003 – 533, 2004 – 731, 2005 – 865, 2006 – 640, 2007 – 815, 2008 – 569, 2009 – 814. За цей період часу зафіксовано й збут прекурсорів, зокрема, у 2002 році 9 фактів, 2004 – 31, 2004 – 65, 2005 – 20, 2006 – 31, 2007 – 21, 2008 – 20, 2009 – 26. Питома вага збутів,

що вчинені організованими групами та злочинними організаціями, від загальної кількості збутів складає в середньому 4,2 %. Слід зазначити, що відомості про зареєстровані незаконні збути наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів в Україні за період 2010–2014 рр. звітністю МВС України не передбачені.

Статистичні дані про зареєстровані факти незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, що вчинюються організованими групами та злочинними організаціями, не відображають реального стану розповсюдження зазначеного явища, оскільки ці злочини характеризуються високою латентністю.

Суспільна небезпека латентності незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, що вчинюється організованою групою та злочинною організацією, полягає у тому, що латентність зменшує ступінь достовірності прогнозів розповсюдження цього виду злочинів; формує хибне уявлення про фактичні обсяги наркозлочинності, її рівень, структуру, динаміку; сприяє зростанню організованої злочинності; під її впливом деякі члени суспільства стають на злочинний шлях; сприяє поширенню наркоманії; порушується принцип невідворотності кримінальної відповідальності за вчинення цих протиправних дій; сприяє процесам самодетермінації (відтворення) злочинності.

Таким чином, незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, що вчинюється організованою групою та злочинною організацією, характеризується високим рівнем латентності, значною суспільною небезпекою та є соціальним показником деструктивності суспільства.

Стан незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями, прямо залежить від стану протидії цим злочинам правоохоронними органами, у тому числі й ОВС. Аналіз практики діяльності оперативних підрозділів ОВС та слідчих щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, дає підстави стверджувати про таке: 1) недосконалість чинних нормативно-правових актів з питань протидії наркоманії та злочинам, пов'язаним з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів; 2) дублювання функцій оперативних підрозділів ОВС (БНОН, карного розшуку, спецпідрозділів БОЗ) щодо протидії злочинам, пов'язаним з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюються організованими групами та злочинними організаціями; 3) недосконалість критеріїв оцінки діяльності оперативних підрозділів ОВС (БНОН, карного розшуку, спецпідрозділів БОЗ) щодо протидії цим злочинам; 4) відсутність комплексного аналізу криміногенної ситуації в Україні щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюються організованими групами та злочинними організаціями; 5) під час досудового розслідування не встановлюються причини та умови, що сприяють вчиненню цих злочинів; 6) недоско-

нала взаємодія з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо усунення причин та умов, що сприяють зазначеним злочинам; 7) недосконала профілактична робота серед осіб, які схильні до вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Найбільше фактів збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, у тому числі вчинених організованими групами та злочинними організаціями, зареєстровано у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Одеській, Харківській областях, а також в АР Крим та м. Києві. Ці злочини здебільшого вчинюються у містах та селищах міського типу, де є попит на цей «товар».

Збут наркотичних засобів та психотропних речовин найчастіше здійснюється в паркових зонах, на недобудованих об'єктах, підходи до яких добре проглядаються, а також у місцях скупчення молоді (дискотеках, нічних клубах, кафе тощо).

Набирає негативного резонансу проникнення синтетичних наркотиків із суто кримінального середовища в ігровий і видовищний бізнес, а також до місць масового проведення дозвілля (нічні клуби, дискотеки). Завезені контрабандним шляхом, вони реалізуються, як правило, у студентських гуртожитках, нічних клубах, барах, казино, де найчастіше постійними відвідувачами є молодь.

Під час збуту наркотичних засобів особам, які їх вживають, злочинці, що діють у групі, розподіляють між собою ролі, коли один пропонує, другий здійснює контрнагляд, а у третього знаходиться основна кількість наркотиків. Застосовується також і безконтактний спосіб збуту. Для цього відповідна кількість наркотику зберігається у тайнику, на який, після отримання грошей, вказує продавець.

Продаж таких наркотиків споживачам формує довгі ланцюжки з поширювачів, які побудовані за принципом конспірації. Наприклад, за такою схемою: із чотирьох збувальників перший не знає третього, другий – четвертого.

Доставляються наркотики до місця збуту з використанням засобів маскування різними видами транспорту. При цьому в злочинну діяльність можуть бути втягнуті машиністи поїздів та провідники вагонів, ревізори, водії автотранспорту міжміського сполучення, члени екіпажів літаків, пасажери тощо. Злочинці також використовують такий спосіб, як пересилання наркотиків поштою від імені вигаданих осіб.

Поширюються усе більш витончені методи збуту наркотиків, що ускладнюють викриття ділків наркобізнесу. Так, найчастіше продаж наркотиків здійснюється тільки перевіреною, особисто знайомим людям. Організуються ланцюжки посередників між покупцями наркотиків та їх постачальниками. Усе частіше використовується «безконтактний» спосіб передачі наркотиків: за допомогою всесвітньої мережі Інтернет та системи електронних розрахунків. Так, протягом 2012–2013 рр. за матеріалами БНОН було розпочато понад 30 кримінальних проваджень за фактами збуту мережею Інтернет наркотичних засобів та сильнодійних речовин [6, с. 13].

Використання злочинцями у протиправній діяльності мережі Інтернет, зокрема під час незаконного розповсюдження наркотичних засобів, набуло сьогодні масштабних негативних тенденцій. Наркоділками відразу були позитивно оцінені технічні можливості використання у протиправній діяльності такого зв'язку, в першу чергу можливість у будь-якій точці країни зв'язатися із співучасником, при цьому зберігається анонімність абонентів-користувачів мережі Інтернет. Адже на відміну від стільникового телефонного зв'язку, комп'ютер (ноутбук) не завжди можливо запеленгувати та визначити його місцезнаходження (відповідно, й користувача), адже для виходу в Інтернет можуть використовуватись портативні пристрої у різноманітних місцях, де є можливість підключення до мережі, що набагато спрощує вчинення протиправних діянь та впровадження у злочинну діяльність таких засобів зв'язку [7, с. 5].

Проаналізувавши кількісні та якісні показники незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів взагалі та незаконного збуту організованими групами та злочинними організаціями цих заборонених засобів і речовин зокрема, можна дійти таких висновків:

1) зазначені злочини є високолатентними, виявлення яких залежить від ефективної діяльності правоохоронних органів, і в першу чергу оперативних підрозділів ОВС;

2) динаміка розповсюдження незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями, відображає зміну її рівня у бік зменшення та структури протягом певного періоду. Поряд з цим рівень розповсюдження незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, що вчинюється організованими групами та злочинними організаціями, не відображає реального стану поширеності цього явища;

3) значне скорочення цих злочинів, згідно з офіційною статистикою, з 2012 року пов'язано з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України й реформуванням оперативно-розшукового законодавства, з одного боку, та неспроможністю реагування на ці дії правоохоронними органами у нових умовах – з іншого;

4) на основі дослідження географії злочинності виявлено регіони з найвищою інтенсивністю: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Одеська, Харківська області, а також АР Крим та м. Київ. Загальний показник цих злочинів у центральних та західних областях України нижчий. Це пояснюється вищим соціально-культурним рівнем населення (освітній рівень, слідування традиційному укладу життя та звичаям, стереотипи поведінки, зумовлені релігійними, історичними та іншими факторами), співвідношенням часток міського й сільського населення цих регіонів. Такі злочини, в основному, вчинюються у містах та селищах міського типу, де є попит на цей «товар»;

5) аналіз кількісних та якісних показників незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюється організованими злочинними утвореннями, тенденцій розповсюдження цих злочинів, а також їх висока латентність надають нам підстави констату-

вати про зростання рівня вчинення злочинів, передбачених ч. 3 ст. 307 КК України, у майбутньому. Цей висновок підтверджується й результатами опитування практичних працівників ОВС. Так, на питання: який, на Вашу думку, у майбутньому буде стан незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюється організованими групами? 51 % респондентів з числа працівників оперативних підрозділів ОВС відповіли, що спостерігатиметься зростання кількості злочинів цього виду; 17 % – кількість випадків вчинення цих злочинів скорочуватиметься; 32 % – ситуація буде стабільною без різких коливань.

Висновки. Таким чином, основними кримінологічними характеристиками незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, який учиняється організованою групою та злочинною організацією, є такі: рівень розповсюдження цих злочинів не відображає реального стану поширеності цього явища та характеризується зростанням їх учинення; висока латентність цих злочинів; питома вага збуту, що вчинений організованими групами та злочинними організаціями, у загальній кількості збуту цих заборонених засобів та речовин складає в середньому 4,2 %; кількість цих злочинів не є однаковою у різних регіонах України (рівень зареєстрованих злочинів знижується з південного сходу до заходу України); ці злочини, в основному, вчинюються у містах та селищах міського типу, де є попит на цей «товар»; прогнозується зростання рівня вчинення цих злочинів у майбутньому.

Бібліографічні посилання

1. *Карпенко Є. М.* Запобігання незаконному обігу наркотичних засобів міжнародними правоохоронними організаціями (на матеріалах Інтерполу та Європолу) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Є. М. Карпенко. – К., 2011.
2. *Мищанинець О. М.* Співучасть у злочинах, вчинених у сфері організованого наркобізнесу / О. М. Мищанинець // Бюлетень обміну досвідом роботи. – 2011. – № 185. – С. 101–107.
3. *Андрєєв М. М.* Оперативно-розшукова протидія органів внутрішніх справ організованим злочинним угрупованням у сфері незаконного обігу наркотиків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 21.07.04 – оперативно-розшукова діяльність / М. М. Андрєєв. – Львів, 2009.
4. *Тимошенко В.* Кримінологічна характеристика наркобізнесу – її сутність та призначення / В. Тимошенко // Право України. – 2006. – № 7. – С. 89–93.
5. *Мищанинець О. М.* Кримінологічні ознаки організованих груп у сфері наркобізнесу / О. М. Мищанинець // Актуальні проблеми охорони громадського порядку та досудового провадження : матеріали науково-практ. конф. та круглих столів (Дніпропетровськ, 11.12.2009, 16.02., 11.03. та 28.05.2010 р.). – Дніпропетровськ : ДДУВС, 2010. – С. 181–183.
6. *Школьній О.* Ми повинні захистити майбутнє від наркотиків / О. Школьній // Іменем Закону. – № 45 (5899). – 2013. – С. 10–13.
7. *Кириченко О. В.* Методика виявлення та документування злочинної діяльності осіб, які розповсюджують наркотики за допомогою всесвітньої мережі Інтернет : методичні рекомендації / Кириченко О. В., Мищанинець О. М., Шамара О. В., Юрченко О. М. – К., 2014.

Кириченко О. В., Мищанинець А. Н. Кримінологическая характеристика незаконного сбыта наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов и прекурсоров, который совершается организованными группами и преступными организациями. Проанализированы количественные и качественные показатели незаконного сбыта наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов и прекурсоров, кото-

рий совершается организованными группами и преступными организациями на территории Украины, определены тенденции существования этого явления в государстве.

Ключевые слова: *незаконный сбыт, наркотические средства, психотропные вещества, аналоги, прекурсоры, организованная группа, преступная организация.*

Kyrychenko O. V., Mishchanynets' O. M. Criminological characteristic of illegal sale of drugs, psychotropic substances, their analogues and precursors committed by organized groups and criminal organizations. The authors have analyzed quantitative and qualitative indicators of illicit sales of drugs, psychotropic substances, their analogues and precursors committed by organized groups and criminal organizations in Ukraine, defined trends of existence of this phenomenon in the country.

They have indicated that the status of illegal sale of drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors perpetrated by organized groups and criminal organizations depends on the state of combating these crimes by law enforcement agencies.

It has been determined that the main criminological characteristics of illicit sales of drugs, psychotropic substances, their analogues and precursors, which committed by organized group and criminal organization are: prevalence of these crimes do not reflect the real state of the prevalence of this phenomenon and is characterized by the growth of their perpetration; high latency of these crimes; the proportion of sales that committed by organized groups and criminal organizations in the total number of sales of controlled drugs and substances is an average of 4.2%; the number of these crimes are not the same in different regions of Ukraine (the level of registered crimes decreased from southeast to west of Ukraine); these crimes mostly are committed in cities and towns where there is a demand for the "goods"; projected increase in committing these crimes in the future.

Keywords: *illegal sales, drugs, psychotropic substances, analogs, precursors, organized group, criminal organization.*

Надійшла до редакції 11.03.2015

Лучко С. В.

кандидат юридичних наук
(Університет ім. Альфреда Нобеля)

УДК 343.8

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, що виявляється у формулюванні обґрунтованих рекомендацій і пропозицій по вдосконаленню чинного законодавства з питань концептуальних засад розвитку пенітенціарної системи України, визначено їх суттєві прогалини та запропоновано шляхи їх усунення, зокрема: зміна філософської парадигми у свідомості населення України щодо пенітенціарної системи; розробка комплексної програми наукового супроводу досліджень виконання і відбування покарань; підготовка для пенітенціарної служби персоналу нової генерації.

Ключові слова: *науково-теоретичний рівень, положення, концептуальні засади, пенітенціарна система України.*

Постановка проблеми. Українська держава і суспільство в цілому проходять складний період свого оновлення та розвитку після проголошення незалежності. Події останніх років, які докорінно змінили нашу країну і сус-